

ပင်နင်း (Pin-sein)

Ocimum sanctum L.

မျိုးရင်း (Family) **LAMIACEAE / LABIATAE**

အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : **Holy Basil, Sacred Basil**

အခြားပြန်ဆိုအမည် (Other Myanmar Name) : ကုလားပင်နင်း၊ ပင်နင်းနက်

အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ပင်ပျော့ (Herb)

အဆုံးရသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အရွက်၊ အစေ့ (Leaf, Seed)

ထေးတော်ဝင်ခြင်း (Medicinal)

ဖူးစမ်း၊ သီး၊ အရသာရှိသည်။

- ကြိုက် ညှပ်ချိရသောအရည်သည် ရောင်စွမ်းရည်များပါ အခြေပြားများ၏ ဖော့ချင်းမသက်တော့ရန်အတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။
- မေဇိန်ကိုးရောင်ရှိသည့်အရည်များကို ပျက်စီးစေပြီး ဝမ်းကိုးရောင်ကိုလည်းပျက်စီးစေပြီး ဝမ်း ကင်းအစို့ အစားအစာများကိုစားသုံးစေနိုင်သည်။
- အဆုတ်ရောင်၊ ပန်နားရောင်၊ ပန်နားရောင်၊ ဖျက်စီးရာ ရောင်၊ ရောင်စွမ်းရောင်ကို ကို ပျက်စီးစေသည်။
- ဝေဖျိင်အေး သွားကိုး သွားရောင်၊ ပြင်းသန်ရောင်၊ ဝမ်း ဝဲ၊ နှစ်ဆူအသုံးပြုရောင်များကို ကိုသက်သာ ပျက်စီးစေသည်။
- အပေါက်ရောင်အစွမ်းရောင်။

ပေါက်ရောက်သည့်ဇယား (Distribution)

မြောက်ပိုင်းဒေသအပင်၊ မြောက်ပိုင်းဒေသအပင်၊
Cultivated and grown all over Myanmar.

ပွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) :

Uses: Cough, Skin disease, Appetite loss, Antidote for poison of snake and scorpion bites, Tuberculosis, Asthma, Pile Haemorrhoides, Ringworm, Mange, Eczema, Liver enlargement.

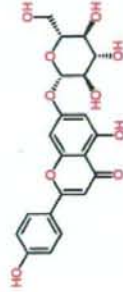
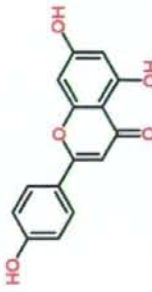
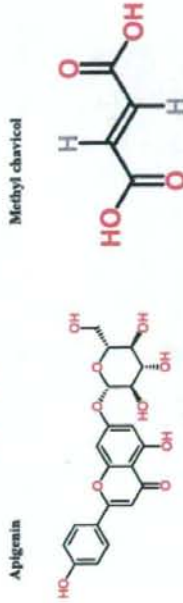
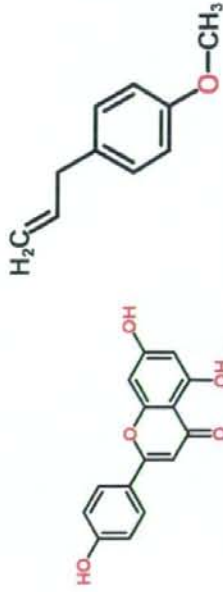
76 *Ocimum sanctum* Linn.

Chemical constituents

Apigenin, Apigenin 7-O-β-D-glucoside, Fcitrin acid, Fumaric acid, Luteolin, Pinenol.

Essential oil; Camphor; carvacrol, Caryophyllene, α-Pinene, Terpin-4-ol, Linalool, Methyl chavicol. Fatty acid; Stearic, Myristic, Palmitic, Oleic, Linoleic, Linolenic acid. Triterpenes, Sterols, Flavonoids.

ပိတ်ချင်း (Pate-chin)

Piper longum L

မျိုးရင်း (Family) PIPERACEAE

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Dried catkin
- မွန်အမည် (Mon Name) : Tan wite
- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : နွယ်ပင် (Climber)
- အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အသီး၊ အပြင် (Fruit, Root)

ဆေးဖက်ဝင်ခြင်း (Medicinal)

- အသီးသည် မျိုးနှိုင်းဆေးသည်။
- ရေနှင့်သောက်ဖျက်ရုံဖြင့်ပင်ပိတ်ချင်းသောက်သားသည်။ အသီးပင်ပြုသည်။
- အဖျားကိုရေဖျားဆေးသောက်ပါက သန့်ရှင်းသည်။ ထန်းလျက်၊ ချင်းတို့နှင့်ပြု၍ဆေးသောက်ပါက ငှက်ဖျား တုတ် ကွေးပျောက်သည်။
- ပါးစပ်ပိတ်သွားစေပျောက်သည်။
- အဖျားအနည်းငယ်ကို ရေဖျားဖြင့်ဆေးသောက်ပါက ပေးခြင်း အဆင်တိုက်၊ ပိတ်ချင်းပျောက်သည်။

ပေါက်ရောက်သည့်ဇေယျာ (Distribution)

မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင်ပေါက်ရောက်သည်။ မြောက်ပိုင်းဇေယျာတွင် အပင်ကြီးများအောက်၌ ပေါက်လေ့ရှိသည်။

ပွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) : မေလယ်လီ-မတ်လ
မေလ-ဇွန်လ

Uses: Eye drops, Hypertension, Poison antidote, Tapeworm, Malaria, Influenza, Good for tooth-ach, Stroke, Joint and back aches.

77 *Piper longum* Linn.

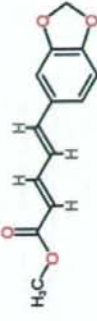

Chemical constituents

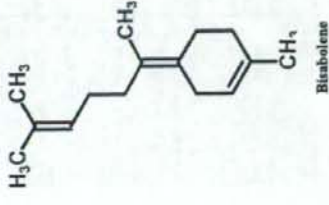
Piperine, piperlonguminine, sylvanine, guineensine, alkaline, sitosterol, methyl piperate, sesquiterpene hydrocarbons, bisabolene, β -caryophyllene, β -caryophyllene oxide

Piperine

Methyl piperate

ပုန်းညက် (Pon-nyet)

Calophyllum inophyllum L.

မျိုးရင်း (Family) Hypericaceae

အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Alexandrain laurel, Dillo oil tree

အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ပင်ကြီး (Tree)

အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အရွက် အပေါက်၊ အစေ့ (Leaf, Bark, Seed)

ထေးဖက်ဝင်ခြင်း (Medicinal)

အပင်သည် မျိုးစေ့အသစ်

- ဝေပင်နှင့် ဖျားရောင်ပင်တို့ကို အပူလောင်ခြင်းများကို ဖေးဖေးစေသည်။
- ပြုတ်နှိုးသောက်ပါက ဝမ်းသက်ခြင်း၊ သွေးသွန်ခြင်းကို ပျောက်စေသည်။
- အပေါက်ပျက်ပျက်ပျက်ပျက်အစေ့ကို အနာနည်းစေရန်အတွက် သိပ်ထေးစေခြင်းဖြစ်သည်။
- အစေ့ပုထုတ်ရှိသောအစေ့သည် ကိုက်ခဲသွားပါက ဝေပင်၊ နုနုနုနုအစေ့များကို ပျောက်စေရန်အတွက် အသုံးပြုသည်။

ပေါက်ထွက်သည့်အသွေးများ (Distribution)

မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းတွင် ပေါက်ထွက်သည်။

ပွင့်လှီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) : မေလ-အောက်တိုဘာလ၊ ဇူလိုင်-ဒီဇင်ဘာ

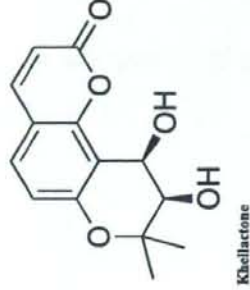
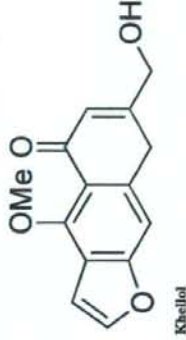
Uses: Eye drop for soothing effect, Over-bleeding, Purgative, Medicine of wounds and injuries, Body Ach, Leprosy, Skin diseases.

78 *Calophyllum inophyllum* L.

Chemical constituents

Resin, oil, Oleic acid, linoleic acid, Triterpen and coumarin, khellactone: khellol

ငွေ့ကိုင်း (Pway-kaing)

Cassia angustifolia Vahl.
မျိုးရင်း (Family) CAESALPINIACEAE

အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Indian Senna
အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ရှုပင် (Shrub)
အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အရွက် (Leaf)

ဆေးဖက်ဝင်ခြင်း (Medicinal) -
အရွက် - ဝမ်းနက်အောင့်ခြင်း၊ အသည်းရောဂါ၊ ဖျံ့ရောဂါ၊ သည်းခြေရည်ခြင်း၊ နို့နား၊
သလိပ်ရောင်ဆိုး၊ ပြင်းမူအစို နား၊ ဒုလ္လိအဆစ်အပြစ်ကွက်ရောဂါများ၊
ကာသရာတွင် သုံးသည်။
- ဆံခြည်မာရည်နှင့်သောက်သော် နို့နား၊ ရေဖျော်ရောဂါများ ပျောက်သည်။
အညောင်းနူး၊ ဆီးနူး၊ ခြေဖူး၊ အပုပ်အနီတို့ အတွက် ဝမ်းနက်ဆေးအဖြစ်သုံးသည်။

ပေါက်ရောက်သည့်အသေများ (Distribution)
မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းအသေများတွင် ပေါက်သည်။ Grown and cultivated in Middle Myanmar.

ပွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) : ဇူလိုင်-ဩဂုတ်
အောက်တိုဘာ-နိုဝင်ဘာ

Uses: Stomach pain, Liver disease, Dropsy, Leprosy, Purgative, Outbreak of excessive heat in feet, hand, urine, etc.,

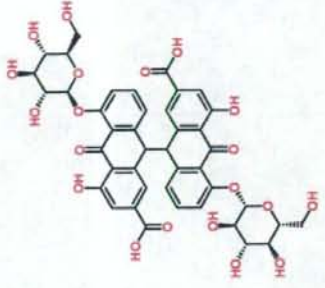
79 *Cassia angustifolia* Vahl.

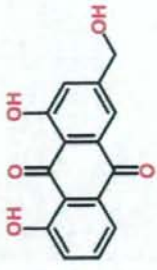
Chemical Constituents

Sennosides A and B, sennosides C & D, palmidin A, rhein anthrone & aloë-emodin glycosides, some free anthraquinones.

Tannevillin glycoside, isorhamnetin-3-O-beta-gentiobioside, apigenin-6,8-di-C-glycoside, emodin-8-O-beta-D-glucopyranoside, kaempferol, aloë emodin, D-3-O-methylinositol, sucrose.

Sennosides A

Aloë-emodin

ဖရဲသီးပင် (Hpa-ye-thi-bin)

Citrullus lanatus (Thumb) Matsumm & Nakai

မျိုးရင်း (Family): CUCURBITACEAE

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Water melon
- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : နွယ်ပင် တွယ်ပင် (Climber, Creeper)
- အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အသီး (Fruit)

ထေးဖက်ဝင်ပြင်း (Medicinal)
 ဖရဲသီးသည် ထေး၊ မျိုးအရော့ပြီး၊ သီးကိုခွင်ထဲ၌ အပူတိုင်းစေသည့်၊
 အသီး : သီးပုံ သီးနည်း၊ သီးနီရောက်၊ ဓလပူ၊ သွေးပူ၊ ယားသံ၊ သောရောက်၊
 အရင်းပွင့်သောရောက်၊ မျက်စိပွင့်စေသော ရောက်၊ အူပူကြီးကပ်သော
 အသည့်ကပ်သော
 ကပ်သောနှင့်ကိုယ်တွင်းရှိအဆိပ်များကိုဖယ်ရှားနိုင်သည်။

ပျံ့နှံ့မှုဒေသ (Distribution)
 ပျံ့နှံ့မှုဒေသ : မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးတွင် ပျံ့နှံ့မှုရှိသည်။
 ပွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) :

Uses: Urinary diseases, Purigo, Cancer of Rectum, Liver Cyrrhosis, Prostrate Cancer, Poison in glands and organs of the body.

80 *Citrullus lanatus* (Thumb.) Matsum. & Nakai

Male fl.

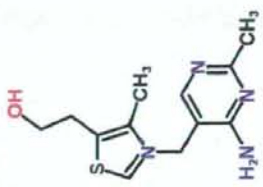

Female fl.

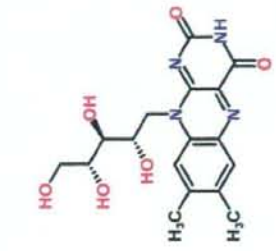

Chemical Constituents

Protein, Fat, Carbohydrate, Fibre Minerals : Calcium, Phosphorus, Iron, Magnesium, Sodium, Potassium, Zinc. Vitamins -A, Thiamine (B1), Riboflavin (B2), Niacin,

Thiamine (Vitamin B1)

Riboflavin (Vitamin B2)

ဝန်ခါး (Hpan-ga)

Terminalia chebula Retz.

မျိုးရင်း (Family) **COMBRETACEAE**

အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Myrobalan

အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ပင်ကြီး (Tree)

အသုံးချသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အရွက် အသီး အဆုတ် (Leaf, Fruit, Seed)

ဆေးဖက်ဝင်ခြင်း (Medicinal)

- ဝန်ခါးသည် ရွှေ့၊ ဖန်၊ ဖု၊ ဝမ်း၊ ခါးသည်။ ဝမ်းနာတိဆေး၊ ဆွေးဆေး၊ လေးဆေး၊ မှက်စိန်ဆေးများကို ဆေး၊ ဖုလာဆေး၊ လိပ်ခါး၊ မီးယပ်ဆေး၊ ဝေါ်စိန်ရာ တွင်သုံးသည်။
- ပြုတ်၍သောက်သွင် အဖုအဆတ်များကိုသက်သည်။
- ဝမ်းနာတိဆေးဝေါ်စိန်ရာတွင်သုံးသည်။
- အခြောက်ဖျတ်နုနှင့်အုန်းဆီထုတ်၍ အဖုအဖျားနှင့် မီးလောင် ဖုများကို လိပ်ခါးယေပါကသောက်သည်။
- ထမင်းရိပ်တွင် တိုရောအခြေခံလည်းကောင်းသည်။
- ဆန်ဆေးရည်နှင့်ဆွေးလိပ်ခါးက တက်၍ပျောက်သည်။

ပျံ့နှံ့ရာသီ (Flowering/Fruiting Season) :

မေလ-ဇူလိုင်လ
ဇွန်လ-ဩဂုတ်လ

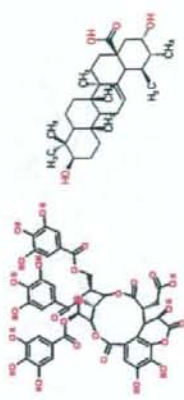
Uses: Purgative, Rheumatism, Menstrual disorder, Pile for such, used as ingredients, Acne, Bolls and burns.

81 *Terminalia chebula* Retz.

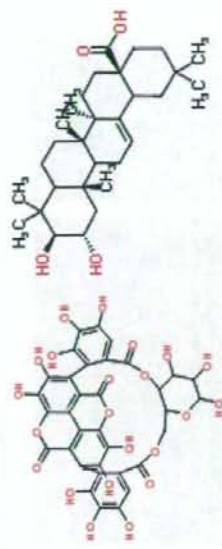

Chemical Constituents

Triterpenoids glycoside-chebulosides I and II, Chebulonic acid, argunin, arjungalucoside, 2α-hydroxyursolic acid, 2α-hydroxymicrosomic acid, Tannin; chebulic acid, ellagic, gallic acid. Punicalin, terflavin A,B,C,D. maslinic acid, synergetic acid, terchebulin, β-Sitosterol anthraquinones,

Chebulonic acid

Punicalin

2α-hydroxyursolic acid

Maslinic acid

ဝုံးပသိန် (Hpone-mathain)

Blumea balsamifera (L). DC

မျိုးစု (Family) **ASTERACEAE / COMPOSITAE**

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) :
- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ပင်ပင် (Small tree)
- အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အရွက် အမြစ် (Leaf, Root)
- ဆေးကုသရန် (Medicinal) : အစာပူကြေညှိခြင်း၊ အဆေးပိုင်းအတွက် ကောင်းသည်။ သူငယ်နာအုတ်ဆေးအဖြစ်လည်း သုံးသည်။

ပေါက်ရောက်သည့်ဒေသများ (Distribution) : မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင်ပေါက်သည်။

ဖွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) :

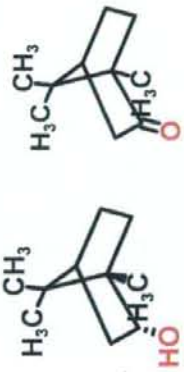
Uses: Indigestion, Cold, Fever in children.

82 *Blumea balsamifera* (Linn.) DC

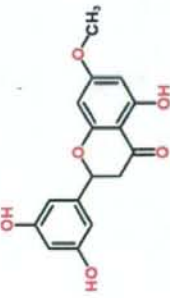

Chemical Constituents

Essential oil; d-borneol, l-camphor, cineol. Flavonoids: blumeatin(5,3',5'-trihydroxy-7-methoxy-dihydro-flavone), flavone, quercetin derivatives.

Borneol l-(-)-Camphor

Blumeatin (5,3',5'-trihydroxy-7-methoxy-dihydro-flavone)

ဘူးသီးပင် (Bu-thee-pin)

Lagenaria siceraria (Mdina) Standl.

Cited as: *L. vulgaris* Ser.

မျိုးရင်း (Family): **CUCURBITACEAE**

အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Bottle gourd

အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : နွယ်ပင်၊ တွယ်ပင် (Climber/ Creeper)

အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အမြစ်၊ အရွက်၊ အသီး (Root, Leaf, Fruit)

ဆေးဝင်္ဂဝင်ခြင်း (Medicinal)

- အပူလွန်သောရောဂါများအတွက် ချက်စားသော်လျက် သည်း သွေးသားတို့များခြင်း မျက်နှာဖြူသင့်ခြင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်တွင် ဓောကိုးခြင်း၊ အပူနာများ နှံ့ခြင်းသော အနာများ၊ သီးပျံ့ သီးအောင့် အသည်းရောင်သောဝမ်း ဖြစ်နိုင်စို့အတွက် တူသီးကိုဖြတ်၍စားနိုင်စားပါက လျောက်သည်။
- အသီး၊ အရွက်တို့နှင့်ရေပြုတ်ချက်စားပါက ဆေးဖြစ်စေ သည်။

ပေါက်ရောက်ရာသေ (Distribution)

စိုက်ပျိုးပင်ခြင်းသည်။ Cultivated.

ပွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) :

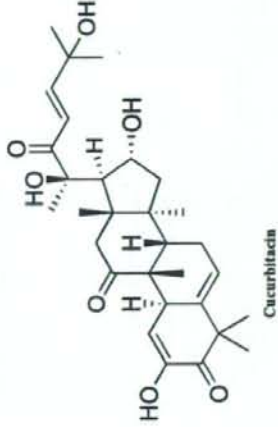
Uses: High fever, Good for eyes, Increases water content in body, Stranguli & Urinary diseases, Jaundice.

84 *Lagenaria siceraria* (Mdina) Standl.

Chemical Constituents

Fruit is a good source of iron, calcium, and phosphorus, vitamin B. Fruit is 6% sugar; the seeds contain a fixed oil and saponin. Cucurbitacin

ဘောဂေါင်း (Baw-sagaing)

Leucaena leucocephala Delvit

Cited as: *L. glauca* (L) Benth

မျိုးရင်း (Family) **MIMOSACEAE / LEGUMINOSAE**

အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Lead tree

အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ဖလံလတ်မျိုး (Medium size tree)

အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အရွက်၊ အသီး၊ အခေါက်၊ ပွင့်၊ ချိတ် (Leaf, Fruit, Bark, 5 potent parts)

ဆေးကုသခြင်း (Medicinal)

ဘောဂေါင်းသည် ပူသည့်

အရွက်နှင့်အသီး

- ပြုတ်၍စားလျှင် ဝမ်းနာရိစေသည်။ ခူလာကိုခဲခြင်း ပျောက်သည်။
- ယောက်ျားဆဲလင်ဂျက်နိုင်သည်။
- ဝမ်းဆေးအခြေခံပေးပါက အကိုက်အခဲပျောက်သည်။
- ပြုတ်စုသည့် သတ္တုစာညှိခြင်းစေရန်သည်။
- အဆိပ်ပြင်းဆေးအခြေခံပေးသည်။ ကိုယ်ခန္ဓာ အကိုက်အခဲပျောက်ရန်ဆောင်ရွက်သည်။

ပေါက်ပျောက်သည့်ဇေယျာ (Distribution)

မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင်ပေါက်သည်။ နိုင်ငံခြားမှ သွင်းဆောင်အမျိုးလည်းရှိသည်။ Grown all over Myanmar. Some are imported.

ပွင့်လှီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) : တစ်နှစ်ပတ်လုံး ပွင့်သိသည်။

Uses: Regulates bowel, Rheumatism, Perpetuation of pregnancy, Antidote for poison.

85 *Leucaena leucocephala* Delvit

Chemical constituents

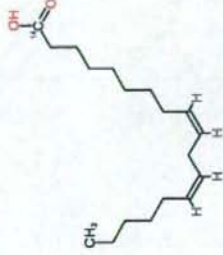
Amino acids, toxic; minoxidil : 2-amino-3-(3-hydroxy-4 -oxo-1H-pyridin, Behenic acid, Palmitic acid, linoleic acid, oleic acid, linoleic acid.

Behenic acid

Palmitic acid

Linoleic acid

ဘုဗ္ဗရုဇာ (Bonma-yarzar)
***Rauwolfia serpentina* Benth**
 ချိုရင်း (Family) : APOCYNACEAE

အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Serpent wood
 အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ချုံပင် (Shrub)
 အသုံးရသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အမြစ်၊ အရွက် (Root, Leaf)

ဆေးဖက်ဝင်ခြင်း (Medicinal)
 အမြစ် - သွေးတိုးကျားသေး အားပေးစေသော အဖျားမြှင့်စေသော ဝေလသေး အဆိပ်ပြေစေသော
 ဝိစိတ်ပြေစေသော ကလေး သူငယ်လေးများနှင့် ဖက်သက်သောဆရာတို့အချို့ကို
 အတွက်အသုံးပြုနိုင်သည်။
 အရွက် - ဖျက်စီးစေသော

ပေါက်ဆောက်သည့်ဧကယျား (Distribution)
 မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတွင်ပေါက်ဆောက်မှုများသည်။ Grown abundantly in Middle Myanmar.

ဖွင့်လှစ်ရာသီ (Flowering/Fruiting Season):
 ဧပြီ-နိုဝင်ဘာ
 နိုဝင်ဘာ-ဒီဇင်ဘာ
 April - November
 November - December

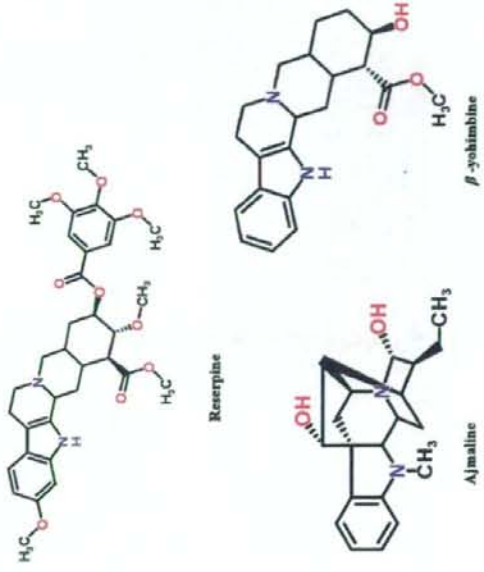
Uses: Hypertension, Tonic, Flactulence, Measles, Fever, Infantile diseases, Poison antidote.

86 *Rauwolfia serbenina* Benth

Chemical Constituents

Indol alkaloids; reserpine, reserpinine, isoraubimbin, serpentine, ajmaline, deserpidine, rescinnamine, yohimbine, corynanthine, heteroyohimbine derivatives

မရိုး (Mayo)
***Calotropis procera* (Ait) R. Br.**
 မရိုးခင်း (Family) : **ASCLEPIADACEAE**

- အင်္ဂလိပ်စာပညာ (English Name) : Swallow wort
- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ရှုပင် (Shrub)
- အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အရွက် အမြစ် အပွင့် အဝေး အကိုင်း (Leaf, Root, Flower, Gum, Branch)
- ဓာတ်တော်တင်ခြင်း (Medicinal)
- နားနာ
  - သွားကိုက်၊ ချွဲဆိပ်၊ ကင်ဆင်၊ ဒဏ်ရာထူးထူး၊ အထူးအထူး၊ အနာကြီးထူးထူး၊ ဖျားနာခြင်း၊ ဝက်ဖျား
  - ကျောက်တည်ထောင်ခြင်း၊ ကာလသစ်ထောင်ခြင်း
  - ကိုက်ခတ်ပိတ်ဆေး၊ ဆီးချို၊ ဖျားနာတတ်သော အပူအပိတ်၊ ကိုက်ခတ်ခြင်း
  - ဝမ်းဗိုက်၊ ဆိပ်ကောက်ခြင်း၊ စာသင်ထောင်ခြင်း
  - သက်သာပျောက်ကင်းစေပါသည်။

ပျက်စီးခြင်း (Distribution)
 မကွေးတိုင်း၊ ယွှာလေး၊ တိုင်း၊ မင်္ဂလာတိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင်ပျက်စီးသည်။ မြစ်၊ ချောင်း၊ ကမ်းပါးတို့တွင် ပျက်စီးသည်။ Magwe, Manalay, Sagaing Division, Shan staes. Found along the banks of stream & river banks.

ပွင့်/လှီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season):
 ဒီဇင်ဘာ - ဇန်နဝါရီ
 ဇန်နဝါရီ - ဖေဖော်ဝါရီ
 December - January
 January - February

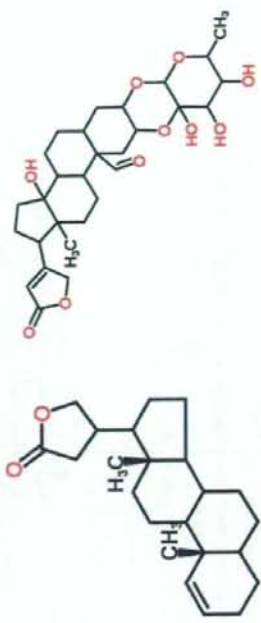
Uses: Antidote for snake and scorpion poison, Leprosy and other skin diseases, Epilepsy, Stones in vital organs, Cholera, Oliguria, Freckles, Pile.

87 *Calotropis procera* (Ait) R. Br.

Chemical Constituents

Later; cardenolide (2'-oxoveroscharin), proceragenin, calotropin, calotropin, calotoxin

Cardenolide (2'-oxoveroscharin)

Calotoxin

Reference

M. Ahmaruzzaman and D.K. Sharma: Characterization of liquid products from the co-cracking of ternary and quaternary mixture of petroleum vacuum residue, polypropylene, Samsa coal and Calotropis Procera, Fuel, Volume 87, Issues 10-11, 2008, Pages 1967-1973.

မာလာကာပင် (Malakar-pin)

Psidium guajava Linn.

မျိုးရင်း (Family): MYRTACEAE

အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Guava

အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : အပင်လတ် (Medium sized tree)

အသုံးရသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အရွက်၊ အခေါက်၊ အသီး (Leaf, Bark, Fruit)

ဆေးကုတ်ဝင်ခြင်း (Medicinal)

- အရွက်သား၊ ခွံ၊ ရွယ်ကို သကြားနှင့်ရောပြီး အုပ်ဆေးအဖြစ်သုံး ပါက အနား အစုအကုတ်များသက်သာသည်။
- ထိခိုက်ဒဏ်ရာ သွေးထွက်မှုအတွက် အရွက်ကိုကြိတ်ပြီး အုံပါက သွေးတတ်စေသည်။ အနာကျန်ရှိနေပါက သွေးတတ်စေသည်။
- အရွက်ကိုရေဖို ဖျါပါက မူးစေခြင်းနှင့်နာခေါင်းသွေးညှိခြင်း သက်သာသည်။ ပြုတ်ရည်ကိုပေးပါက သွားကုတ်၊ သွားနာပျောက်သည်။
- အခေါက်နှင့်အရွက်ပြုတ်ရည်ကို မီးပစ်နှင့်ထောင့်ကိုက်ခြင်း၊ ဓား၊ ဓိယပ်အမြှေးကွဲများကို ဖန်ရည်ပေးပါကပျောက်သည်။
- အသီးသည် ဓားဆောက်ဖွယ်ရာဖြစ်သည်။

ပေါက်ရောက်ရာဒေသ (Distribution)

စိုက်ပျိုးပင် ဓနရာအနှံ့အပြားတွင်ပေါက်သည်။ Cultivated and can be grown in many parts of Myanmar.

ဖွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) :

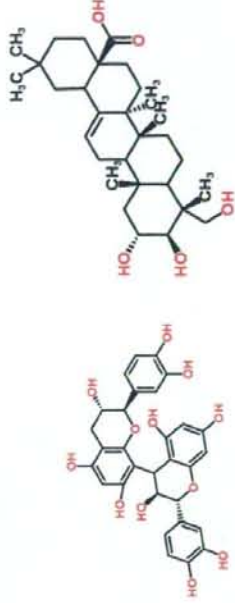
Uses: Wound, Papule, Lumps, Injuries can be healed, Menstrual disorder, Purigo, Scabies, Disinfectant solution for Ringworm.

88 *Psidium guajava* Linn.

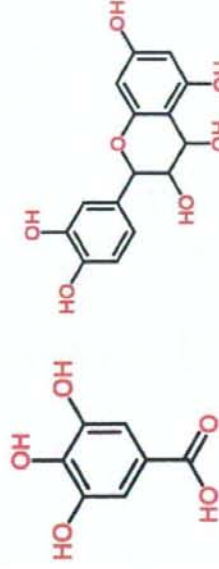
Chemical constituents

Bark; tannin, resin. Leaf; volatile oil; arjunolic acid, gallic acid, quercetin, leucocyanidin, precyanidins B1, B2, B3

Precyanidin B1

Arjunolic acid

Gallic acid

Leucocyanidin

ပဲခူးကြီး (My-yar-gyi)

Justicia adhatoda L. /syn. *Adhatoda vasica* Nees
 မြို့ရင်း (Family) : ACANTHACEAE

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Malabar nut
- ကချင်အမည် (Kachin Name) : Htingrahpra
- မွန်အမည် (Mon Name) : Hla-Brairo
- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ချုံပင် (Shrub)
- အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အပွင့်၊ အရွက်၊ အမြစ်၊ (Flower, Leaf, Root)

- ဆေးကုသရန် (Medicinal)**
- သည်မြေများ
  - သွေးအေးဆေးရေးအတွက်၊ သီးနှောင်ထွက်၊ သွားနာ သွားပွန်းသွေးယို ဖျက်စီးပျက်စီးခြင်း၊ ဝမ်းကိုက်ခြင်း၊ ငွေ့ဝမ်း၊ ခွဲလာ၊ ချောင်းဆိုး၊ ယမ်းနား၊ ခုခံကြပ်၊ ချောင်းဆိုး၊ ကပ်ဆီတက်ခြင်း၊ စသည်
  - တိုက်သက်သာဖျက်တက်စေပါသည်။
  - ပိုမိုသတိထားစားကြည့်ပါသည်။

ပေါက်ရောက်သည့်ဇုန်များ (Distribution)
 မြန်မာပြည်အနှံ့အပြားတွင်ပေါက်ရောက်သည်။ မြန်မာပြည်နယ်တွင် များစွာပေါက် သည်။ Widely distributed in Myanmar, especially in Shan State.

ပွင့်၊ သီးနှောင် (Flowering/Fruiting Season): နိုဝင်ဘာလ-ဖေဖော်ဝါရီလ
 November-February

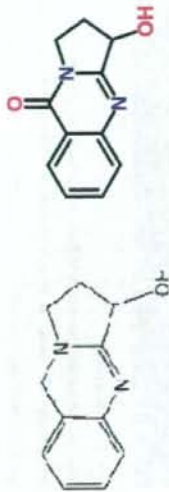
Uses: Fever due to Bile, Stranguli, Bleeding of tooth gum, Dysentery, Rheumatism, Asthma, Vomiting blood, Scorpion sting.

89 *Justicia adhatoda* L. (= *Adhatoda vasicica* Nees)

Chemical Constituents

Vasicine, 1-Vasicinone, Deoxyvasicine, Maloinone, Vasicol, Adhatodinine, Vasicinol

References

1. Pandita, K: Phasia Med, 48:81 (1983).
2. Atal, C.K. : Chemistry and Pharmacology of vasicine - A new oxytocic and abortifacient, P.58., New Delhi(1980).

ခွါ (Myint-zu)

Mirabilis jalapa L.

မျိုးရင်း (Family): NYCTAGINACEAE

အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Marvel of Peru, Four o'clock flower

အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ချုံပင် (Shrub)

အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : ဥ၊ အရွက်၊ ဖွင့်သီး (Bulb, Leaf, 5 potent parts)

ဆေးကုတ်ဝင်ခြင်း (Medicinal)

- ချုံပင်အရွက်သည် မီးခိုး ကာယကိုအားပေးသည်။ ပန်းဆေး၊ ပန်းပွင့်အရွက်အပွားတို့ကိုလှေကားပေါ်တွင် အသုံးပြု သည့် ခွင်ကြောက်၊ ဝတ်စုံစင်သီးတို့နှင့် အဖျန်းပြုလုပ်၍ ပျားရည်နှင့်လျက်ပါက ခြောက်သွေ့စေရန် ပျက်သည်။
- စိမ်းညှပ်ရည်သည် အခြောက်သွေ့စေရန်နှင့် ခြောက်သွေ့စေရန်အတွက် အဓိကဖြစ်ပြီး အဆစ်ပွဲခြင်း၊ အကြော ပျက်ခြင်းတို့ကို လိမ်းဆေးပါကပျောက်သည်။ သကြားနှင့်ပရိုတိန်းဓာတ်များပါရှိသော ဆီဖျား၊ ဆီကရိုင်း၊ ဆီပိတ်တို့ ဆီဖျားကုတ်သည့်ရောဂါများပျောက်သည်။

ပေါက်ရောက်ရာဒေသ (Distribution)

မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားပေါက်သည်။ Grown in all over Myanmar.

ပွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) :

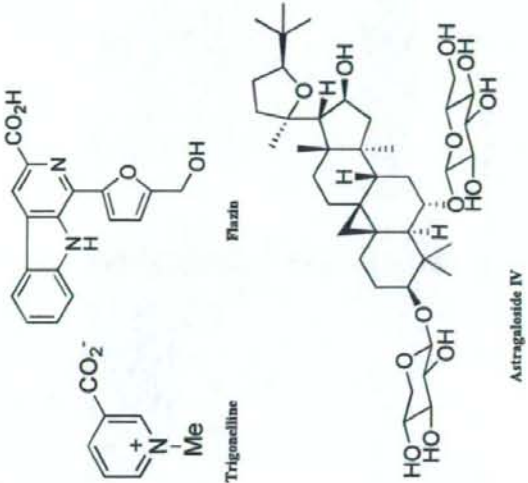
Uses: Impotency, Gonorrhoea, Bone fracture and dislocation, Urinary disorder.

90 *Mirabilis jalapa* Linn.

Chemical constituents

Alkaloid trigonelline, phenol glycoside, astragaloside II, astragaloside II, astragaloside IV, astragaloside VI, flasin, 4'-hydroxy-2, 3-dihydroflavone 7-β-D-glucopyranoside, ginsengglycolipid A, 3, 4-dihydroxybenzaldehyd, p-hydroxybenzaldehyde, β-sitosterol and daucosterol.

မန့်ကျည်း (Ma-gyi)

Tamarindus indica L.
 ချိုဖင်း (Family): CAESALPINIACEAE

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Tamarind
- ကချင်အမည် (Kachin Name) : Magyeng
- ချင်းအမည် (Chin Name) : Beng-kong
- ရှမ်းအမည် (Shan Name) : Mai-kyaing
- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : အပင်ကြီး (Tree)
- အသုံးအဆောင်အပိုင်း (Part Used) : ဖွင့်ပေါင်း အပေါက်၊ အရွက်၊ အသီး၊ အစေ့ (5 potent parts, Bark, Leaf, Fruit, Seed)

ဆေးဖက်ဝင်ခြင်း (Medicinal)

- မန့်ကျည်းပင်သည် ဖြိုခွဲနိုင်သည်။
- ဖွင့်ပေါင်း - ပြာရွာထားချက်ရှိသောကပ်ပါက စာလုံး၊ စေ့လုံးပျောက် သွားပြီး ညောင်ကုစုရာပါ၊ ဆီးနှင်ပတ်သက်သောရောဂါ၊ ဆွေခြင်း သန့်စိုက်ရောဂါ၊ အသားပေါ်ရောဂါ၊ ဝမ်းဗိုက်နာကျင်၊ ထိုးအောင်ရောဂါတို့အတွက် ဆေးဖက်ဝင်ပစ္စည်းတို့ဖြစ်သည်။
- အပေါက် - ဝေ့နှင့်ဆွေ့ဖွဲ့ ဖျက်ခိုနား အနာရောဂါ အပိတ်ပိတ်ပိတ်များ ကိုက်သည့်နေရာများကိုလိမ်းပေးပါကပျောက်သည်။
- အရွက် - အရွက်ကိုဖျက်ခိုနားဖြင့်ချက်၍ နားတွင်အနည်းငယ်ပစ်ပေး ပါက နားကိုက် နားနာပျောက်သည်။ ကြိုက်ညီစေရန်ကို သောက်ပါက ဆီးဖျင်း၊ ချိမ်ပိတ်တက်ခြင်းတို့ကို ပျောက် စေသည်။
- အသီး - အနံ့ကို ဝမ်းဗိုက်ထဲထည့် ခံတွင်းကောင်းပေးပျားပေါ်ပစ်ရာ တွင် သုံးသည်။ အနံ့ကို ထန်လျက် ထားတိုနှင့်ဖော် သောက်ပါက ဝမ်းဗျော့ပေပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ နားနှင့်ကြိတ်ဖျတ်ရောသောက်ပါက မီးယပ် ဖြိုဆင်ခြင်း၊ ဆီးလွန်ခြင်းပျောက်သည်။ အစေ့ထဲကို သွေး သောက်သော် ဝမ်းဗျော့၊ ဝမ်းဗိုက်ပျောက်သည်။ ဆွေ့ဖွဲ့ ကင်းကိုကင်းသောစစ်ရက်လိမ်းပေးသော်ပျောက်သည်။ မီးယား သကြားတို့နှင့် နားတွင်သောက်ပါက အနီဖွဲ့ သလိပ်စတင် ဆွေးပျားပါခြင်း နားတွင်စွဲသွားသော ဝမ်းရောဂါပျောက်သည်။

ဒေသစွဲ (Distribution)

အပူပိုင်းဒေသတွင်ပေါက်သည်။ **Grown in dry places in Myanmar.**

ပွင့်လှစ်ရာသီ (Flowering/Fruiting Season) : နိုဝင်ဘာ-မိတ်ဆာ/ဇန်နဝါရီ-မတ်

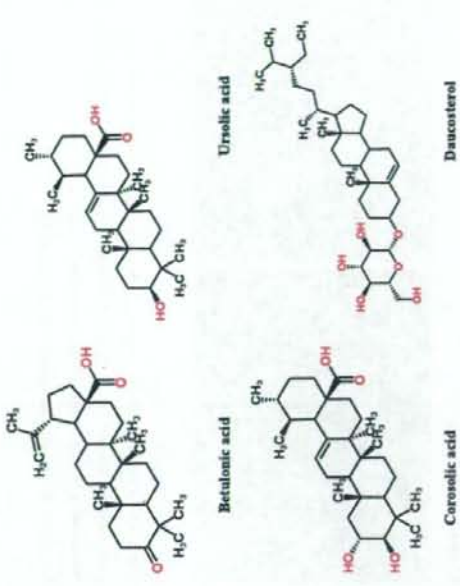
Uses: Flactulence, Gonorrhoea, Urinary diseases, Pile, Jaundice, Stomach ach, Poison antidote for bites of poisonous animals, Ear diseases, Urinary incontinence, Dysentery, Phlegm.

91. *Tamarindus indica* Linn.

Chemical Constituents

11-dihydroxy-12-en-28-ursolic acid, betulonic acid, betulinalic acid, ursolic acid, ursolonic acid, corosolic acid, daucosterol.

ရာတန်ဆေပင် (Yar-tan-se-pin)

Brucea javanica (L.) Merr.

မျိုးစု: (Family): SIMAROUBACEAE

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Brucea
- အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : အပင်ကြီး (Tree)
- အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အစေ့၊ အရွက်၊ အမြစ်၊ အသီးအစေ့၊ တစ်ပင်လုံးကိုသုံးသည်။
(Seed, Leaf, Root, Fruit etc, the whole plant is medicine)

- ဆေးပတ်ဝင်ခြင်း (Medicinal) : အစေ့အရသာမှာ အလွန်အမင်းအပြစ်
- အပင်ကြီးအပင်ကို အတွက်ပျက်စေပျက်စေသည်။ သို့အပြင် ဝေဠာန်များကိုလည်းပျက်စေသည်။
- အဓိကမှာ ဝမ်းကိုက်ပျက်စေအခြေအနေဖြင့်အသုံးပြုသည်။

ပျံ့နှံ့မှုဒေသ (Distribution)
တနင်္သာရီတိုင်းတွင် များစွာပေါက်ရောက်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ Grows in Taintharyee Division.

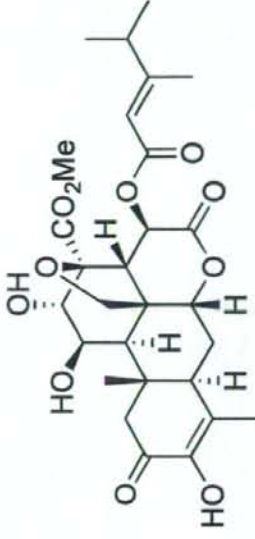
ပွင့်/သီးရာသီ (Flowering/Fruiting Season) :
Uses: Skin diseases, Leprosy, Diseases due to menstruate, Purigo, Mange, Especially good for Dysentery.

94 *Brucea javanica* (L.) Merr.

Chemical constituents

Bitter quassinoids; picrasan, bruceantin

Bruceantin

ရဲယဲ (Yeyo)

Morinda augustifolia Roxb.
ရဲယဲ (Family) : RUBIACEAE

- အင်္ဂလိပ်အမည် (English Name) : Morinda
- ကချင်အမည် (Kachin Name) : Nilung
- ချင်းအမည် (Chin Name) : Lat loot
- မွန်အမည် (Mon Name) : Hla-Ponyork

အပင်ပုံသဏ္ဍာန် (Habit) : ပင်လတ် (Medium size tree)
အသုံးရသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part Used) : အသီး၊ အရွက်၊ အမြစ် (Fruit, Leaf, Root)

- ဝေဖန်ကုသခြင်း (Medicinal)
- လေချွန်ရောဂါ၊ ဝှက်နာရောဂါ၊ အာရပ်ပိယလောင်သော ရောဂါ၊ သည်းခြေရောဂါ၊ ပင်လယ်ဖျား နှင့် ချောင်းပိတ် နှိပ်ရောင်ရောဂါ၊ နှာခေါင်းသွေးညှို့ နှာပုံရောဂါ၊ ခါးချို့ ရောဂါ၊ သွေးညှို့ရောဂါများသက်သာပျောက်ကင်းသည့် ဓမ္မာရောင်ရောဂါ၊ ပန်းနာရောဂါ၊ အစာမကြေရောဂါ၊ လေထိုး လေအောင့်ရောဂါ၊ သွေးတက်ရောဂါတို့ကို သက်သာပျောက်ကင်းစေပါသည်။

ပေါက်ရောက်သည့် ဧသေများ (Distribution)
မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင်ပေါက်ရောက်သည်။ Grown in all over Myanmar
ပွင့်/ညှို့ရာသီ (Flowering/Fruiting Season):

Uses: Gall bladder disease, Diarrhoea, Asthma, Diabetes, Indigestion, Hypertension.

95 *Morinda augustifolia* Roxb.

Chemical constituents
Root: morindin, alizarin, anthraquinones, moridin, morindone, rubiadin, soranjidiol. Fruit: asperuloside, caproic acid, caprylic acid.

